qua sunt euidentia doctꝫ ad deum esse. Et
hoc propter errores phoꝝ ⁊ aliorum/sicut
in proposito de preceptis moralibus que
licet sint euidentia bene dispositis in iudi-
cio rationis/tamē ex ꝯsuetudine ꝑuersa et
aliunde/multi ꝯtingunt errores/ vt stoyci
dixerunt esse opus maxime virtutis se int-
ficere/⁊ in quibusdam regionibꝫ dicunt es-
se religiosum occidere parentes senes ⁊c.
Item de multitudine vxorum de furtis ra
pinis/de adulterijs in quibꝫ errant homi-
nes/nisi ꝑ legem diuinā doceant/exemplū
posset poni in casu nostro ꝑsenti ⁊c. ¶ No
ta tamen qđ ad assentiendū catholice/cui-
cūqꝫ veritati quātūcūqꝫ sciat ꝑ exꝑientiaꝫ
vel demonstrationē/ requirit fides infusa/
que monstrat ⁊ ostendit rationem obiecta
lem credendi/ istam ꝙ deus talem veritatē
tradidit aut iussit per se immediate vel ꝑ ec
clesiam aut scripturam sacram. ¶ Nota q̄
modo nulla est noua heresis/ ⁊ ꝙ determi-
natio pape non est nisi declaratio vel adie-
ctio pene. Nota ockam libro scđo prime ꝑ
tis per totum. Nota quid est explicite de fi
de/illđ scꝫ quid vere ⁊ clare sequitur ex his
que sunt pure de fide ⁊ explicite continen-
tur in scriptura. Unde ꝙ xp̄us habuit ner-
uos non explicite sub hac forma. Simili-
ter ꝙ non omnis mulier habens capillos
rufos non potest interfici a quocunqꝫ/ sed
sequūtur euidenter ex scriptura ¶ Nota ꝙ
nulla est querela dn̄oꝝ tꝑaliū quin possit
ad conciliuꝫ deduci generale terminanda/
si reducatur ad licitum et illicitm/iuxta cō
siderationem vltimam illius sermonis/ꝓ-
sperum iter. ⁊c. ¶ Deinde notanduꝫ est ꝙ
in hoc actu plurime rationes sunt inducte
et ad declarationem secunde partis. Sed
qm̄ alibi sunt tā epilogando q̄ꝫ laciori ser-
mone deducte/istic committuntur ¶ Tan
dem reuolando ad principiuꝫ recitabatur
quemadmodum festus ad paulum se desē
dentem/dixit insanis paule/ multe te litte-
re ad insaniam cōuertunt. Non insanio. re
spondit paulus optime feste/sed veritatis.
et sobrietatis verba eloquens. De hinc cō
uersus ad agrippam credis inquit. Rex a-
grippa/prophetis/scio ꝙ credis. Sic lon
ge amplius habeo fas dicere vnicuiqꝫ vr̄m
O reuerendissime patres et domini ac do-
ctores omni sapientia et doctrina plenissi
mi/ꝙ creditis ꝓphetis. Illi aūt testimoniū
dant de decem p̄ceptis/⁊ de sequelis eoruꝫ
qđ diuina veritate fundata sunt ⁊ ad credē
dum. licet intelligātur imꝓposita. Gratias
igitur agēs qꝛ patienter vt obsecratio facta
erat/me audistis. Sit exoro merces vestra
deus/quia quid tribuam non habeo. Cre
dite vt facitis veritati/ et tempore lib era-
uit vos/⁊ in eterna tabernacula sua luce ꝑ
ducet. Prestante eo ꝑ quē veritas ⁊ gratia
facta est Jesu christo qui est deus benedi-
ctus in secula. Amen ¶ Finit.

Alius sermo eiusdē

Contra assertōnes magistri Johānis par
ui circa p̄ceptum Non occides.

O Portet hereses esse sicut dicit a-
postolus. i. corth. xi. vt qui pro-
bati sunt māifesti fiant in vobis
ꝓbati inquam per fideꝫ in intel
lectu/per caritatem in affectu/ꝑ exercitatio
nem in effectu. Prouidentia nimiruꝫ diui
ne sapiētie/que attingit a fine vsqꝫ ad finē
fortiter/suauiterqꝫ disponit oīa. sapie. viij.
non sineret mala fieri. teste aug. si non pos
set sciret et vellet inde bona elicere/ dispo-
nens finem amoris ꝑuersi ad finē finis bo
ni atqꝫ gloriosi/quod vidit apl'us dum ait:
Scimus quoniaꝫ diligentibꝫ deū om nia
cooperantur in bonū. Et sic omnia inquit
Gr vido kartusiēs vt etiā aliena mala imo
et ꝓpria dum ex peccato consurgit quis hu
milior ¶ Fit aūt hic ex heresibus hoc salu-
bre quatenus sicut corde creditur ad iusti-
ciam/ita fiat ore cōfessio ad salutē. ad Ro.
x. profitendo scꝫ fidem suam extrinsecus/
quod cadit sub precepto obligante ad sem
per nō pro semper/nisi casibus certis/ qui
possunt ad presens quattuor nominari.
Unus est coram infidelibus ⁊ tyrannis si
cut tempore martirū. Alter coram perfidis
hereticis vt tempore doctoꝝ. Tertius ad
testificandū vel respondendū sicut fit corā
indicibus. Quartus doctrinaliter et iudi-
cialiter erudiendū sicut fit a prelatis et do-
ctoribus. In casu primo exercetur patien
tia vti hymnus loquitur/ In secundo sapi
entia ⁊ plerumq̄ꝫ constantia/iuxta dictum
augustini. In tertio meritum acquiritur/
vt dum petrus respondit/tu es christus fi-
lius dei viui/dicit glosa ꝙ fuit hoc ad meri
tum. In quarto doctrinale ⁊ pastorale offi
cium exercetur. Jo. x. ⁊ Mathei. vltimo et
Malachie. ij. ⁊ petri iij. ⁊c. Ex qua distin-
ctione protinus elicitur/ ꝙ quia professio

fidei fit extrinsecus ad salutem ne dum ore sed etiam gestu vel opere vt assistendo confitentibus vel docentibꝫ veritatē. Illi patres reuerēdissimi ⁊ ceteri qui pridie remāserunt cum alijs assistentibꝫ/quicꝫ nunc remanent vel assistunt/collaudandi sunt/tā q̄ꝫ beati qui audiunt verbum dei/sit eorum merces copiosa deus/quia quid retribuaꝫ non habeo. Qui ex deo est/ inquit xp̄s/ v̄ba dei audit. Timendum est quod sequitur refugiētibꝫ ꝓpterea non auditis quia ex deo non estis Sed reprimo. ¶ Cohortor autem per illud apl'i in epl'a dominice currentis originaliter ad ephe.ij. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/vt dicamus ei/ fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra quod vtiqꝫ prohibet fieri triplex sapiētia terrena/animalis/diabolica. Elicitur preterea/ q̄ si quis voluerit testimonium sue fidei palam dicere/q̄s quis ille fuerit presertim eruditus/audientia sibi publica dari debet/ meretur insup̄dum refugit esse doctor nocturnus ⁊ in angulis/aliter q̄ꝫ nicodemus qui venit ad deum nocte. Trepidos nēpe ⁊ obscuros sue fidei professores arguit xp̄s/dicens que in tenebris audistis predicate super tecta/q̄ꝛ qui me erubuerit Luc̄.ix.et sermones meos/⁊ filius hominis erubescet eum coram angelis dei. Itaqꝫ sit fides vniuscuiusqꝫ in ore sit in oculis/sit in fronte. ¶ Ex quibꝰ ita prelocutis protinus eliceretur veritas duplicis vltime partis nostre conclusiōis q̄drimembris alias posite que talis est.

¶ Nouem assertiones cum suis reprobationibus iudicialiter nunciate spectant ad fidem etiam explicite. Et sunt prout in scedula continētur rationabiliter qualificate Potuerunt insuper per doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Sunt deniqꝫ per hoc sacruꝫ concilium vel per sedem apostolicam d̄ necessitate salutis reprobande ⁊ hoc vere vel interpretatiue ¶ Ad elucidatōeꝫ ponebatur casus longus/ dans intellectum de a ⁊ b vasallis Cregis. Additus est casus breuis iste/quilibet tyrānus ⁊c̄. ꝓposite sunt q̄tuor cōclusiones/rñsum est per conclusionem hanc quadrimēbrem tam firmiter in sermone q̄ꝫ certitudinaliter apud me est in corde/quia quod scimus loquimur ⁊ credidi propter quod locutus sum. Nam ⁊ vbi intenderis/ait iulius cesar ingeniuꝫ valet. Nemo aūt facere metuit s̄m vegetiū quod optime didicisse cognoscit. Vis bene loq̄ dixit socrates/nil loquere nisi quod bñ didiceris.

Et quidē prima pars cōclusionis sufficienter probata ex pluribꝫ forte verbis q̄ꝫ necesse fuit eruditis in theologicis sermonibꝫ/ sed fortassis non pluribꝫ quā oportuerat pro nō eruditis. Itaqꝫ deducta est hec pars ex q̄druplici radice. Ex fidei descriptione que est habitus certus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Ro.x.⁊ Heb.ix. Cuius fidei obiectum est propositio credenda. vel collectio pluriuꝫ ac omniū credendorū/sicut accipit athanasius in hoc simbolo. Quicūqꝫ vult ⁊c̄. Al's fidei acceptiones reitio nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credenduꝫ catholice. ¶ Dehinc scripture sacre testificatione quoniā omnia in sacris scripturis biblie contenta/formaliter vel sn̄ialiter ⁊ in effectum. Et per cōsequens decem precepta sunt de fide/quoniā cū opposita assertōe ꝑtinaci non stat fides. vnde gratianus ius naturale est quod in lege ⁊ in euangelio cōtinetur/quo quisqꝫ iubetur facere quod sibi vult fieri/ ⁊ ꝓhibetur inferre q̄d sibi nolit fieri. Dehinc ex ecclesie obseruatione/ que damnat vt hereses nedū illa que ꝯtrariantur articulis speculatiuis nostre fidei/ vt ista deus est/verūetiam ꝯtrariant̄ principijs ⁊ dictaminibꝫ practicis/vt q̄ deꝰ est diligendus sup̄ omnia ⁊ proximus sic̄ nos In quibus duobus tota lex pendet ⁊ prophete/que vtiqꝫ lex est fides nostra vel d̄ fide. Unde in scripturis sacris augustino teste quicquid alibi noxiuꝫ est dānatur. Deniqꝫ ex heresis descriptione quā Hieronimus dicit esse dogma falsum fidei orthodoxe cōtrarium. Et illic habita est distinctio q̄ quedā sunt pure de fide sub quadruplici gradu/quedam pertinent ad fidem ⁊ opposita sapiunt heresim/quedam sūt impertinentia/quia non apparet quod repugnant vel sequantur ad fidem. Inferebatur hoc corollarium q̄ hec ꝯsequentia impossibilis est ⁊ hereticalis/decem precepta legis sunt euidentia in lumine naturali/ergo non spectant ad articulos fidei/ nec ex eis deducuntur. Exhinc rationabilit̄ motus fuit reuerendissimus magister petrus de versa. exhibere scedulam quam tradidit alij vero dicūt/volūt quibusdā hereticare/

videāt ne ex erroribꝫ se inuoluāt ꝛc.

P Ceterum ꝑ scd̄e partis deductione sunt inducte contra primā assertionem licitū est vnicuiq; ꝛc. Ratōes in triplici quaternario ꝛc. Fundat̄ prima sup huiꝰ aduerbij saigue. Maxime iam p̄sertim iaꝫ specialiter/ gallici me sinernit̄ q̄ p̄supponūt veritatē illius qd̄ p̄cedit. Altera sup hoc cōplexo absq; mandato quocūq; vel p̄cepto deducendo ad ꝯtradictionē/ quia lex dei mandatū est ꝛc. Tertia sup intellectu plano ac resoluto huiꝰ p̄cepti Non occides scꝫ hominē ꝓpria voluntate. Sed vel iubente deo ꝑ reuelationē/ vel ꝑ publice admīstrationis admissionē. Math. xxv et. xxvi. Omnes qui gladiū acceperint ꝛc. Glosa ꝓpria auctoritate ꝛc. Unde lex occidit ꝛ nō homo Mihi vindictā ꝛc. Quarta sup defectu iurisdictionis vl' iudiciarie potestatis in occidente tyrānū sicut ponit assertio. Quis es qui iudicas alienum seruum ꝛc. Ad Ro. ij. ¶ Fundatur prima ratio scd̄i quaternarij sup ꝯdēnatione triū articuloꝝ husꝝ ꝛ ꝛ vicleff/ de p̄dicantibꝫ absq; missione/ de popularibꝫ corrigentibꝫ ad libitum dn̄os/ ꝛ dn̄is bona ecclesiasticarum rapientibꝫ ꝛc. quoniā occisor in casu assertionis ꝛ peius facit quā in his casibꝫ tribꝫ fiat. Fundabat̄ altera sup omni policia vera vel p̄tensa/ vt pueroꝝ sub magistro/ ꝛ inter se vt latronum vel paganorum/ īmo vt demonuꝫ pro statu presenti. Math. xx. vt omniū bonorum quibꝫ omnia ordinate fiunt. Est aūt ordo parium dispariūq; reruꝫ vnicuiq; ius suum tribuens iniqua non vsurpans. Tertia super ꝯpatione tyrannidis ad heresim ꝛ alia vicia deteriora propt̄ que nō veniunt homines passim occidendi ꝛ quomodolibet ꝛ absq; mādato. Quarta ꝛ octaua in ordine super cōpatione non habentis auctoritatē iudiciariā ad habentem/ sicut est rex/ qui quideꝫ rex non possit sine iuris ordine non monitū non vocatuꝫ non conuictū interficere/ quātominus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam vel interp̄tatiuam altera cui nō mandatum est/ īmo legibus regis prohibitum. Pro his loquitur festus Act. xxv. Et nicodemus. xvij. ꝛ in lege. Quod iustum est iuste exequeris. ¶ Demū prima ratio tercij quaternarij fundabat̄ super multiplici notorietate iuris aut facti/ que requirebatur pro qualibet circūstantia seu clausula huius assertionis/ vt q̄ notarium esset talem machinari ꝛc. quoniā ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimoniū vnius quātominus nulliꝰ. Altera qd̄ hec assertio quātūcūq; circūstantionata nō potest habere veritatem de priuata ꝑsona extra casum diuine reuelationis notorie/ vel casum ineuitabilis necessitatis sicut ex rationibꝫ aduersariorum/ quas quidē pridem vidimus satis constat. Nec tamen casus iste necessitatis semꝑ excusaret. Fūdabatur vndecima ratio exaggerando qd̄ hec assertio se pre iudicialem oñdit ad omne genus hominum actiue ꝛ passiue licet cōtracte poni videat̄. Extendit se ad papā/ ad ep̄os/ ad abbates ad principes/ ad patres/ ad maritos/ ad sacerdotes/ clericos/ populares/ ꝛ ad omnes in cōmuni/ patet ꝯsideranti q̄ cuilibet tali dici potest. Tu es tyrānus vel machinabaris in mortē dn̄i tui. Postremo ꝑ quarta ratione. xij. in ordine ꝛ vltima/ fiebat epilogus sic arguendo. Contradictoria huiꝰ assertionis que est ꝑticularis vel singularis negatiua est vera ꝛ katholica/ igit̄ ista ē falsa ꝛ nō catholica ꝛ ꝯñter heretica/ qd̄ tenet ꝑ legē ꝯtradictoriaꝫ/ ꝛ ꝑ dicta aristo. et dioni. qd̄ verū ꝛ bonuꝫ sunt ex omnibꝫ circūstantijs/ falsum aūt ꝛ malū ex vnica/ añs est manifestū in multis casibꝫ/ vt dum occidens nō habebit sufficientē notarietatē vt procedat ad certā mortē nō moniti nō conuicti ꝛc. vel dū potest seruare iuramētū fidelitatis/ vel est sacerdos. Et ꝓuideri pōt regi ꝑ alterū vel alio mō ꝛc. Exclamabit hic aliquis ꝛ dicet ponimꝰ casum necessitatis extreme. ponimꝰ qd̄ oīa sunt notoria q̄ preponūtur. Rñsio. Quod hic non inuestigo qd̄ alij dicāt. sed quid ponit assertio/ ꝛ in q̄bus termīs se regulat. Replicabit alter dicens trūcata est assertio. Rñsio q̄ nec hoc pronūc inquirit̄ q̄uis nō desint testes hic etiā p̄ñtes om̄i exceptione maiores q̄ nihil trūcatū est ꝛc. Supsūt auctoritates sāctoꝝ. supest multitudo exēploꝝ ꝛ historiarū. ¶ Sed interim discurramꝰ ꝑ alias octo assertōes ꝛ ad hec inducēda postmodū. ponit itaq; scd̄a assertio sic/ leges natural' moralis ꝛ diuina auctorisant vnūquēq; subditū de occidēdo vel occidi faciēdo dictū tyrānū/ dānat̄ vt erronea in fide ac moribꝫ ꝛ legibꝫ naturali morali ꝛ diuine in iuriosa. Deducit̄ hec ꝯdēnatō ex radice q̄druplici

imo qd̄ est insana ⁊ sacrilega. Prima qꝛ leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibēt explicite ⁊ exp̄sse qd̄ nemo accipiat sibi honorē iudiciariā vel dñandi ius in iurisdictionem/sed qui vocat̄ sicut aaron patet in epistola ad hebreos. Non igit̄ auctorisant nō vocatum alioquin sed sup̄ma lex scꝫ dissensionis deus in quo esset. Est ⁊ ꝯtra apl'm. Nec daret vnicuiq; qd̄ falsum est/⁊ sic esset summa ꝑuersio modi speciei ⁊ ordinis/dicit lex/iudicioꝝ vigor iuris publici tutela in medio ꝯstituta est ne quis de aliquo q̄ntūcūq; sceleribꝫ implicito assumere valeat vltionē. Hec est etiaꝫ lex pueroꝝ. Nota de bruto cur filiū occidit. Qui inscio principe/inquit lex/bellū gerit reus est lese maiestatis. Altera radix ē quoniā leges diuina naturalis ⁊ humana ꝓhibent ne idē sit erga alterū pars iudex ⁊ testis quod soli deo propriū videt̄. Unde duꝫ ex officio ꝓcedit iudex ꝯtra errores qui sunt sicut leges lese maiestatis pars rea ꝯstituit̄ promouēs vel instigans tenens locuꝫ partis accusantis/propterea reprobari nō potest snīa iudicis in causa appellationis vel aliter ip̄o nō vocato vel audito. Amplius tertia radix ē qꝛ s̄m leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Nēo debet ex incertis causis ⁊ cōiecturis/vel ex eis que secrete gerunt̄/sicut sunt machinationes ⁊ cogitatōnes cordis/publice puniri/p̄sertim ad mortē/qꝛ cogitationis penā nemo meret̄ quo ad forum scꝫ p̄sentis vite secus quo ad forum ꝯscie. Nemo inq̄t lex ad testimoniū vnius morieť. Demū quarta radix est qꝛ nemo vellet qd̄ a non iudice suo dānaret̄ ad mortē/p̄sertim non vocat⁹ non auditus nō monitus. Lex autē naturalis dicta est ⁊ sumpta Math. ij. Omnia quecūq; vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadē facite illis. vultis glosa velle debetis. ¶ Procedam⁹ ad reprobationē tertie simul ⁊ quarte assertionū/qꝛ ꝯnexe sunt ⁊ sic habent/licitū est vnicuiq; subdito honorabile ⁊ meritoriū ⁊c̄. Et dicunt in snīa q̄ quilibet tyrānus potest ⁊ debet occidit a quocūq; viliter ⁊ ꝑ insidias ⁊ quomō hoc est ꝓpria mors qua debent mori/occidere scꝫ ita eos. Assumit̄ pro reprobatōne quadruplex fundamentū primū sumit̄ ex caus̄ cōdendi decretalē illam in concilio lugdunien̄. li. vi. pro humani/quarum prima est ne quis xp̄ianus subito ⁊ impuise moriat̄ in periculū dānationis eterne/qd̄ ibi dicit̄ horrenda inhumanitas detestādaq̄ seuicia. Altera quoniā omnis potestas tribuit̄ a dño ad iusticiā rectūq; iudiciū exercēdū. Tertia quoniā hoc in xp̄ianitatis obprobriū exit. Alterū fundamentū ex reprobatione insidiarū/dum frater ꝑ mēdacia aut ꝑiuria aut ꝑ finem illicitū sicut notat thomas scd̄a scd̄e. q. de insidijs. vnde lex dicit hominē homini insidiari nefas est. Et exodi. xxi. Si quis per industriam ⁊ per insidias occiderit proximū suum/euelles eum ab altari meo vt moriatur. Constat autez q̄ insidijs de quibus fit hic mentio concurrunt frequenter hec tria/mendacium/periurium/ac finis. s. subita mors ⁊ vilis alterius cui fides data erat. vnde et si quedam possunt esse insidie iuste/non tamen iste attentis medijs ⁊ fine ⁊ non diffidatōe. Sumitur aliud fundamentū ex dictis sanctorum reprobantiū in Judith hier. ⁊ similibus mēdacia ⁊ fictiones falsas/licet in eis collaudetur zelus ad cultum dei ⁊ saluationem populi/⁊ oppositum sentire hereticū est vt deducit augu. ad premiū ⁊c̄. Demuꝫ pro quarto fundamento sumitur descriptio tyranni data ab assertione. Tyrānus est qui in republica non iure principatur vel principari conatur. Constat enim iuxta venerabilem Egidiuꝫ de roma/in suo de regimine principum/⁊ experientia loquitur/quod vix est aliquis dominus qui non tyrannus in aliquo iure vel interpretatione iudicetur. Et ita debebit actiue et passiue viriliter et insidiose per subditos interfici. Cuius falsitatem deducit oresine super quinto politicorum/vbi Aristotiles dicit q̄ boni non faciunt seditionem. S

¶ Veniamus consequenter ad quintam sextam septimam simul assertiones/que dicunt regeꝫ debere amare remunerare ⁊ glorificare talem mortem ⁊c̄. He tres simul ex incōuenienti quadruplici reprobantur. Primo quidem/quia rex teneretur amare remunerare et glorificare peccata/qui ideo positus est in vindictam malefactoꝝ. Nō enim sine causa gladium portat sicut dicit apostolus. Unde ⁊ si posset ad temp⁹ dissimulare vindictā sicut fecit dauid d̄ Joab. Nō tñ pōt absolute remittere culpaꝫ/p̄sertim in nō penitēte sed pctm̄ iustificāte palam/⁊ in eo ꝑseuerāte/in scandalū subditorum/que iustificatio neq; in Chaym/neq;

in anthiocho sceleratissimo/ neq̃ in Juda
pfido inuenta est/ quia dixerunt peccaui.
Amplius scdo quia rex p has assertiones
deducitur nedū ad peccatū mortale ꝛmit/
tendū/ sed ad heresim dum dicitur qd tene
tur tanq̃ licite laudabile ⁊ meritoriū ama
re remunerare ⁊ laudare id qd dese iniquū
est. Et quia dicente sapiente. Qualis est re
ctor ciuitatis tales ⁊ habitātes in ea/ ⁊ clau
dianus ait Regis ad exemplū totus ꝛpo
nitur orbis/ sequeretur hereticatio omniū
fere subditorꝫ. Attendant hic omnes pser/
tim domini cōmissariī/ qualiter hec mate/
ria tangit plures ⁊ magnos imo maximos
quia regem cū toto clero suo/ quib ꝛimpo
nitur nedū heresis sed qd sunt heretici/ dū
eorꝫ snia pronō catholica reprobat/ qr de/
terminare falsa doctrinā pro vera nequit
fieri sine ptinacia/ vt deducit okam quarto
prime. Rursus tertio includit hic blasphe
mia cōpatio de michaele ⁊ phinees/ quasi
michael occiderit luciferū sine mādato dei
⁊ pcepto quocūq̃. Similit ⁊ phinees ipz
zambri quorꝫ patet oppositum tam ex rōe
quā ex epl'a iude de michaele/ qui nō est au
sus inferre blasphemiam ⁊c. ⁊ de phinees
Numeri. xxv. Unde si phinees occidisset
licite sine mādato adulterū vel ydolatram
zambri/ cur nō similiter tūc ⁊ nūc alter idez
posset. Sic argueret de moyse respectu liti
gantiū. Deniq̃ notat vt ex assertione ter/
tia/ sicut etiaz res se habet/ qd hec pestifera
doctrina multiplicata est p pp'los ⁊ regna
sub epl'is ⁊ ꝓpositionib has assertiones cō
tinentib. ¶ Deducamus ꝓpterea falsitatē
octaue assertionis ad intellectū ponentis/
quoniaz si liceat vnicuiq̃ iudicare de lege
diuina/ vt de ista Non occides/ ⁊ eam int/
ptari fm epykeyam suā ⁊ ꝛpsciaz relinquen
do planū rotundū ac solidū sensum positū
per doctores sanctos epick ⁊ ꝛpscia quilibz
poterit scripturā intelligere sacraz aliter q̃
spūssanct efflagitet/ qd est hereticū fm descri
ptionē hieronimi/ Et he incōueniētie ꝛse/
quūtur. Primo q poterit quilibet interp/
tari pceptū illud Non furaberis. Sicut i
uentus est vn dogmatizans qd p nutritō
ne pueri bone indolis ad eruditōz theolo
gie vel vtilitatē reipublice/ poterit rapi pe
cunia a diuite. alij qd licebat ꝛmittere vsu
ram p subleuatōe paupeꝝ. Alij qd symo/
niā p necessitate eccl'ie. Alij qd rapinā pro
fundandis ecclesijs vel hospitalib nemo
aspiciēs ad malū ⁊c. Ampli scdo idem ar
guit de hoc pcepto Nō mechaberis. qr di/
ceret aliquis rex vel ppotēs/ sterilis ē vxor
mea/ recipiā alteram ne successione defrau
der heredis. Alter idez faciet p multiplica/
tione plis ad cultū dei. Rursus tertio ꝛtin
git hoc idē circa pceptū hoc Nō mentieris
Dentiar inquit aliquis vt saluē primuz
vel meipm a morte seu dāno seu vitupio.
Dentiar ad salutē alioꝝ corpalem vel spi
ritualez. Dentiar vt licenti pdank impij
tyrāni vel heretici/ imo ⁊ ꝛfessionē reuela/
bo ne pdank reliqui. Postremo licebit eti/
am sic parentes occidere in senectute ne lā
guēt diutius sic occidere seipm ad euitatio
nem indigentiā seruitutis vel stupri vl'cō/
tumeliā dei/ sic fuerit temp dum omnis q̃
interficiebat xpianos arbitrabat se obseq̃/
um pstare deo. Jo. xvi. ⁊c. ¶ Aduertitis ātq̃
late pateat hec ruina/ si cuilibet non fm
legē viuere sed de lege iudicare licuerit/ cō/
tra illud decretū vulgatū Eius est interpre
tari cui est condere legē ⁊ illud augu. de ve
ra religiōe dis. iiij. c. In ipis tpalib legib.
vbi dicit q dū institute sunt leges nō lice/
bit etiā iudici de eis iudicare sed fm ipas/
vū fatemur sensuz legis nō verba facere sē
sum lr'alē/ sed de sensu pniti diffiniūt nō q̃li
bet p seipo. Deniq̃ cum ex solo sensu lr'ali
scripture sumit efficax argumētū solidū/ si
lr'alis sensus scripture in aliquo falsus di/
ceret ⁊c. ¶ Tandē reprobet assertio. ix. q̃ i
scedula min dānata ē rigide i casu societa/
tis iuramēti/ heretica ē/ sacrilega ē/ pnicio
sissima ē. Primo quidē qr piuriū fm gen
suū si thome credit graui est homicidio/
qm̄ est imediaci ꝛtra deū ⁊ ꝛtra pceptum
prime tabule. Cedit insup in subuersionē
granioreē toti reipublice dū vinculū ei qd
est iuramētū/ rūpit ⁊ dissoluit. vū iuramen
tū est oīs ꝛtrouersie finis fm apl'm. Por/
ro si pdet de oēs q̃ loquūt mēdaciū/ ita q
nulla adiectōe pōt licitū fieri/ q̃d de piurio
cēsebim iudicādū. Negek rō aug. ⁊ q̃re mē
daciū nō recipit ꝛpēsatōez vt fieri licitum
possit. Rursus exēplis sacre scripture doce
mur. iiij. regū ⁊ paralipo. i fine qd sedechias
cū toto pplo iudeoꝝ iō pempt ē qr ñ tenue
rit pactū cū idolatra nabuc. seduci p sacer/
dotes dñtes qd cū ydolatre pfido ⁊ tyrāno
fed initū non tenebat ex quo erat sine fide
Exemplū aliud est de symeon ⁊ leui quib
iam maledixit pater quia fregerāt pactū cū

sichimitis initum. Exemplũ aliud apud
gẽtiles de regulo et fabricio ac multis simi
libus ꝺ quibus loquiť Tycero. iij. de offi.
Notetur quid recitet tempe hannibalis de
duob ꝛ remissis ꝑ romanos. Exemplũ de ꝑ
fidia carthagineñ. que subuertit eos/ qui
bus dictum est ꝑ quos deus iurabit ꝛ vbi.
Exemplũ de fide militũ de fide mercatorũ
de fide iohãnis regis francie/ ꝛ alioꝝ cotti
die sine numero/ ꝓstat seruasse et hodie ser
uare cõfederationes et vtra iuramẽta. Ne
dũ in ꝓiudiciũ tpale sui vel suoꝝ/ sed etiaꝫ
in ꝓiudiciũ vite ꝓprie/ qꝺ est vltimũ ꝓiudi
cioꝝ tempaliũ. Nota de lũbardis. Nota ꝺ
lothringis q̃ reducerenť captiui a suis si fu
gerẽt. Veniq̃ queritur si cõfederatus de q̃
loquitur hec nona assertio/ poterat seruare
iuramentũ suũ non occidẽdo vel occidi fa
ciendo tyrãnũ illuꝫ cũ quo iuramentũ ꝛ fe
dus habebat/ ꝛsi sic/ tenebať illud obserua
re/ cum non cederet in ꝓiudiciũ anime sue
vel salutis eterne. Si vero nõ potuerit ob
seruare cõsequetur. Primo qꝺ tenebať de
necessitate salutis tyrãnum illũ sibi cõfede
ratũ vel occidere vel occidi facere/ qꝺ imp
batum est prius/ qꝛ non erat iudex eius vt
supponitur et qꝛ iudex etiã obseruare fidez
hosti debet. Sequiť preterea qꝺ talis pre
sentiens illum esse tyrannũ/ dignuꝫ morte
cui nec seruanda fides erat ꝓm euꝫ/ iurauit
in mendacio /et in dolo malo. Vnde litte
ralis intellectus planus ꝛ grossus apꝺ om
nes istius ꝓcepti Non ꝓiurabis q̃ est oẽe
iuramentũ deliberate etlicite factũ/ tenen
dum est etiaꝫ vsq̃ ad ꝓiudiciũ mortis tem
poralis/ qm̃ plus tenetur obseruare fidem
suaꝫ que est quedã integritas et virginitas
anime q̃ corpus ꝓprium vel alienũ/ ꝛ est or
do rectus caritatis ¶ Promiseram⁹ indu
cere rationes cũ auctoritatib ꝛ et historijs/
sũmabimus illas/ plures itaq̃ cõtinentur
secũda secũde. q. v. ꝛ. q. viij in aug. ꝛ hiero.
Plures in sũma confessoꝝ sup his voca
bulis bellũ/ homicidiũ/ insidie/ periurium
Sanctus thomas ad idem scꝺa scꝺe que
stioni. lxiiij. mltis articulis et questione de
insidijs/ et questione de iuramento. Item
quegione penultima secundi. Item libro
primo capitulo. vij de regimine principuꝫ
ad regem cypri/ determinans hanc questi
onem ex intentione/ fundans se in hac au
ctoritate petri. Serui subditi estote in om
ni timore dominis nõ tantuꝫ bonis ꝛ mo
destis sed etiam discolis. Exemplificat de
multis romanoꝝ imperatoribus sub qui
bus xpiani passi fuerunt sponte/ licet eos
potuissent occidisse/ vt patet de sacra regio
ne thebeorum. Sarreburieñ. insuper qui
ab alijs distorte vel truncate allegatur facit
ꝑ dictis. libro tertio capl'o. xvi. Vbi dicit
q̃ tyranns est qui vult contra leges domi
nari. Et libro viij. capl'o. xix. tradit q̃ nul
lus quantumcumq̃ tyrannus etiã notori
us et intolerabilis interficiendus est con
tra iureiurandum/ neq̃ ꝑ venenuꝫ. Exem
plificat de dauid respectu saul. Et tandem
dat consilium simile sancto thome. Sed
addi potest q̃ ꝑ generale conciliũ possunt
tyranni iudicari vel deprimi non ꝓpria pre
sumptione. Est ad idem alexander de ha
lis diffuse tertia pte summe super hoc ꝓce
pto Non occides. Ad idez aug. libro de li
bero arbitrio. ꝛ secunda cõtra faustuꝫ. Ad
idem libro de vitijs tractatu de ira capitu
lo. xij. Ad idez leges ciuiles. Exempla sũt
in scriptura de chayn sceleratissimo de q̃
non licuit alteri vt interficeret eum. Item
de indeis qui licet xpm reputarent tyrãnũ
pessimum / noluerunt tamẽ interficere ꝓ
pria auctoritate ¶ Concludamus tamen
ex istis omnibus veritatẽ scꝺe partis con
clusionis nostre principalis/ scz qꝺ he no
uem assertiones/ rationabiliter ꝛ catholice
put in scedula cõtineť repbate sunt ꝛ qua
lificate/ ĩmo profiteoꝝ cuꝫ reuerendissimo
patre domio cardinali cameraceñ. ꝛ firmis
sime teneo ꝛ nullatenus dubito/ quod hec
doctrina est heretica ꝛc. et damnata ꝑ hoc
cõciliũ in ista. Quilibꝫ tyrãn⁹. ꝛc. Nec sup
hoc optꝫ me Judicio cõcilij tãq̃ sim dubi
us submittere/ qꝛ crederem me peccare fa
ciẽdo de fide certissima/ rẽ incertã. Habẽt
ecce criminatoꝝ qꝺ intendũt/ me ꝓfiten
tẽ qꝺ opponũt ꝛc. Eliciť ex his qꝺ nullus
a ꝓmissiõe circa materiã fidei/ repellendus
ẽ tãq̃ suspect⁹/ si dixerit hãc eẽ fidẽ suã/ quẽ
admodũ fecit idez Reuerẽdissim⁹ pr̃ dñs
Cardi. Cãmera. ꝓceptoꝝ me⁹ clarissim⁹ ad
requestã Serenissimi regis romanoꝝ
Sicꝛ ꝓfulgidũ dec⁹ canonistaꝝ ꝛ flos gra
tissimus dñs Cardinalis floreñ. Cõfestiꝫ
vt alias me ꝓsente legit has assertões ad
miratus. Et potuerunt inquit in vomere
defensoꝝ quin moꝝ fuerint aliqui contra
dictoꝝ/ adeo sibi manifestus erroꝝ vide
batur. ¶ Sequitur tandem Juramen

tum fuisse licitum de repugnando talibus erroribus. ¶ Tertia pars cõclusionis principalis.

Demõstratis itaq; duabus primis partibꝫ nostre conclusionis/ita vt non sit relictus dubitationis scrupulus/apud illos qui nolunt fieri imprudentes/ sed intelligentes que sit voluntas dei. Nam ꝛ ratio euidens ꝛ autoritas conuincens. et hoc sacrum concilium determinans multipliciter hoc credere tradunt et impellunt ꝛc. Expediamus nos breuiori sermone/de partibꝫ reliquis duabꝫ. Dicit tertia pars q̃ he nonem assertiones potuerunt p doctores ꝛ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. ¶ Stabiliamus hoc quadruplicit. Primitus in iure diuino spectat itaq; ad prelatos etiam inferiores pascere gregem pabulo doctrine Jo.x. Bonus pastor ꝛc. ꝛ Da thei vltimo docete omnes gentes ꝛc. Isaie lviij. clama ne cesses. Hieremie.xxiij. ve pastoribus ꝛc. Eze.xxxiiij. ve pastoribus isrl. Et.xxij. si speculator vidit ꝛc. Et sil'e eiusdem tertio Si dicẽte me ad ipm. Treñ.ij. ꝓhẽte tui viderunt ꝛc. Deut.xiij.ꝛ.xvi. Lõtra hereticos prima ad thim.iiij. ad Tituz iij. ad Galatas.ij.v.ꝛ.vi. Item actuũ.xx. attẽdite vobis ꝛ vniuerso gregi ꝛc. Ex quibꝫ omnibꝫ fundatuz est in scriptura sacra qõ doctores ꝛ prelati possunt ꝛ debent populum subditum in doctrina sana pascere et ne errent prouidere. Stabiliamus scõo p tem eãdem ex iure naturali ꝛ positiuo. Et naturali quidem quo pater debet erudire filios/sapiens insipientes docere/ videns cecos ducere. Caput in mẽbra influere sẽsum/ꝛ ita de reliquis similitudinibꝫ naturalibus. Ex positiuis vero iuribꝫ iudicat. extra de hereticis ca.ad abolendaz ꝛ ca.excõmunicamus. ꝛ ca.sicut. ꝛ extra de symonia licet hely.et. lxxxiij.dis.c.nil illo pastore ꝛc. Stabiliamus tertio partem hanc et approbatione hui⁹ sacri concilij p practicã eius. Collaudant enĩ condemnationes factas contra errores wyckleff/ p vniuersitates oxonien ꝛ pragen. ꝛ p ordinarios eorũdem locoꝝ/quas velut temerarias ꝛ iniq̃s reprobare debuerat si nequaq̃ eũ condemnatio talis licuisset. Inducerent sil'ia plura de prioribꝫ concilijs tam generalibus q̃ prouincialibus/etiam ante nicenũ concilium ꝛc. Stabiliamus denicꝫ quarto partem eandem ex ꝯsuetudine laudabili in diuersis diocesibꝫ p̃sertim in parisꝫ. Illic enĩ dãnati sunt articuli ꝛ dãnant quotidie per doctores sacre scripture ꝛ p epos/ ꝛ iurant baccalaurij prius q̃ legant sentẽtias/i manu cãcellarij par. q̃ si quid audierint dici ĩ fauorẽ articloꝝ parisꝫ ꝯdẽnatoꝝ/reuelabunt infra octo dies ẽpo vel cãcellario par qui erũt pro tpe. Scripsit ad hoc idẽ sacre theologie facultas in par. vniuersitate in tractatu quẽ misit ad clementẽ septimũ soluens rationes vel allegatões in oppositu sũptas ex iuribꝫ male itellectis. Cui⁹ facultatis autoritas maior est in hac pte/quam vnius glosatoꝝ/q̃ decreta sũt dicta doctorũ sanctoꝝ theologoꝝ/ que meli⁹ intelligi pñt a theologis q̃ solis iuristis sicut architecta iudicat de ceteris. ¶ Concedim⁹ tñ q̃ nulli inferiores ad papã vel ad generale cõciliũ/faciunt determiationes in fide queligent generalit omnes xpianos vt p̃cise sũt taliũ/p̃terea dicunt inferiores p̃lati causas fidei magis ventilare q̃ termiare/ q̃ reseruat autoritas supiori qui ptãtem hz vl'em diffiniẽdi ꝛ obligãdi. Qõ si dicat q̃ p̃lati inferiores ꝛ inq̃sitores q̃nq̃ sunt ignari sacraꝝ lr̃aꝝ/ sicut arguit occam/ plane ita fuerũt q̃nq̃ sũmi pontifices/ꝓterea concedim⁹ p̃latos inferiores nõ debere q̃stiones fidei iudicialit decidere/nisi ꝯcurrentibus istis causis. Prima q̃ scandalũ fuit ortuz ex aliquibꝫ assertionibꝫ in sua diocesi/q̃ ob his q̃ foris sũt nihil ad eos nisi forte req̃siti sint in fidei subsidiũ. Scõa q̃ assertões tales sunt q̃ sine p̃iculo nõ pñt diu admitti vl'tolerari nec coꝝ falsitas ignorari sen dubitari. Tertio dũ habet sufficiẽs copia doctoꝝ in sacris lr̃is ꝛ hoim sciẽtiũ discerne/re si tales assertões sunt explicite ꝯtra fidẽ ꝛ p sacrã scripturã reprobate in snia vel affectu. Possunt itaq; imo ꝛ dñt p̃lati ꝛ doctores scire multa esse ꝯtra fidẽ explicitã/q̃lia pplus nescit nisi implicite. Vũ regulariter nec papa nec generale ꝯciliũ debet facere determiatões f. dei nisi ꝯcurrãt he tres cause. Ex si dicit p̃latos ꝛ doctores posse facere de aliquibꝫ assertionibꝫ declaratões q̃ sunt ꝯtra fidẽ/ nõ tñ pñt determiare. Doc nihil est q̃ papa vel generale ꝯciliũ determinãdo de fide seclula reuelatõe spẽali/nõ faciunt aliud nisi declarare talia esse ꝏ fide nisi cum penarũ adiectione. Denicꝫ non potest allegare ꝯtra p̃latos vel doctores si

prius dānent aſſertões doctrinalit̄ ꝛ iudi⸗
cialit̄ ꝙ euocēt ꝛ dānēt aſſertores. Exēplū
multiplex de nūmiſmate falſo/ ꝛ de morbo
canceris ac ſilib⁹. Hoc inſuꝑ practicatum
eſt in hoc ſacro concilio de erroꝛib⁹ wickleff
ꝛ de iſto quilibet tirānus ꝛc. Et in alijs cō
cilijs ꝛ de hereſib⁹ ꝛ apocriphis dogmati⸗
bus/ſine actione dānatis. Eſt enī pri⁹ dā⸗
nare hereſes ꝙ dānari poſſint errantes/ꝓ⸗
pterea ꝑuerſiſſim⁹ ac ꝑnicioſiſſim⁹ eſt non
quidē ordo iuris ſed illius confuſio nolle
qūolibet tractare prius de intereſſe fidei ꝙ
diſcuſſum vel deciſum fuerit de intereſſe ꝑ
ſonali. Et hic locuꝫ hꝫ dictū criſti Math.
xv. Irritū feciſtis mandatū dei/ꝓpter tradi
tiones veſtras. Nūquid nō eſt iudiciū ſuf⸗
ficienter fundatū vbi error nūciat⁹ eſt/reus
promotor/accuſans/iudex damnans. Ad
uertant p̄lati ea que ſequerent̄ incōuenien
tia paſſim ac libere aliqui p̄dicarent quic⸗
quid vellent. Nec poſſent corrigi niſi refe
rendo cauſas ad ſedem aplicam/vbi plerū
ꝙ pauci ſunt theologi/ niſi forte tales qui
p̄nt eſſe rei ꝛ pars audenter nō arroganter
affirmo qđ in dānationē nouē aſſertionū/
plures fuerūt magiſtri in theologia ac licē
ciati/abſq bacc. formatis ꝛ alijs/ꝙ ſunt in
hoc ſacro ꝯcilio/ꝛ trib⁹ menſib⁹ durauit eo
rum deliberatio que fiebat publice ꝛ libere
proteſtādo ꝙ ſolū ad extirpatōēꝫ erroꝝ ſic
ſua ꝓfeſſio requirit intēdebāt. Propterea
non euocata eſt facultas decretoꝝ tota ſic
theologi oēs vocati ſunt/qꝛ de ſolo fidei in
tereſſe querebat̄. Addo ꝙ nullus vnꝗ in⸗
uentus eſt me ſciente q̇ auderet dicere ꝙ aſ⸗
ſertiones iſte ꝛ ſil'es eēnt vere ꝙuis aliqui
diuerticula ꝯfingerent ne rn̄derent ad rem
iſtā. Rurſus executio facta eſt nō ꝑ vnū aut
ꝑ duos/ſed ꝑ ſedecim magiſtros ad hoc iu
7 dicialiter deputatos.
Supeſt declarāda quarta pars ꝛ vl⸗
tima dicens ꝙ he aſſertiones no⸗
uem ſunt ꝑ hoc ſacrū conciliū vel ꝑ ſedem
aplicam de neceſſitate ſalutis reprobāde/
ꝛ hoc vere vel interꝑtatiue. Reddit̄ hec ꝑ
ſpicua tam ex prioꝛib⁹ reprobationib⁹ ꝙ
ex ꝓbationib⁹ partis p̄cedentis. videlicꝫ ex
iure diuino/ ex iure naturali ꝛ hūano. Nō
enim minus imo amplius conciliū gene⸗
rale obligat̄ vigilanter intendere ad extir⸗
pationē erroꝝ ꝛ emendationē errantium/
quā prelati inferiores vel etiam ipi ſecula⸗
res principes qui qualiter obligant̄ notuꝫ
eſt ex prioꝛib⁹ ꝛ ſcientib⁹ legem loquor. De
inde patet eadem pars ex verbis hui⁹ ſacri
concilij poſitis in condēnationē hui⁹ aſſer
tionis. Quilibet tyrānus ꝛc. vbi ſic dicit̄/
Precipua ſolicitudine volens ſacroſancta
ſynodus ad extirpationem erroꝛū in diuer
ſis mundi partib⁹ inualeſcentiū procedere
ſicut tenetur/ꝛ ad hoc collecta eſt. Nuꝑ ac⸗
cepit ꝛc. Deniq ſumitur probatio partis
huius ex notori etate multiplicis ſcandali
qđ veriſimiliter tolli nō poteſt niſi ꝑ deter
minationē hui⁹ ſacri concilij. Scandaluꝫ
vnum eſt inter p̄latos etiaꝫ eiuſdem regni
plurib⁹ diffinientib⁹ vnā alijs murmuran
tib⁹ ꝛ virtualiter reprobantib⁹ dicendo qđ
de opinione fidem facere volunt ꝙ ſenten⸗
tie pariſius late ꝑ regem ꝛ vniuerſitatē ap⸗
probate/ac per regnum accepte/ſunt iniꝗ
pridie dicebatur in publico. Reuera bene
dixit apoſtolus de hereſi/ ꝙ ipſa ſicut can⸗
cer ſerpit/quoniam ex vna iam centum ex⸗
orte ſunt/ ita ꝙ ſanguis ſanguineꝫ tangit
Scandalum aliud eſt inter doctores ꝛ ſco
laſticos aliquos ſicut patet eorum quāuis
non expreſſe reprobent ſentētias iſtas/ſed
profecto ſeducunt ſeſe diffamant/nec iura
menta cuſtodiunt. Scandalum aliud eſt
et fuit multiplex ꝛ horrendum inter ſecula
res. Sed ve per quos/ quia non per fidei
defenſores / neq per hereſum reprobato⸗
res/viderint ipſi qui fecerunt ꝛ faciūt ope⸗
re vel conſilio vnde ſcandalum tale venit/
quia profecto non datum fuit ſed acceptū
Eſt enim pax multa diligentibus legē do
mini/ꝛ non eſt illis ſcandalum. Ego fidē⸗
ter pro me reſpondeo ꝙ nec tam potēs ſuꝫ
ꝙ poſſim operari deſtructionem talem to⸗
tius cōmunitatis aut regni. Nec tam per⸗
uerſus ꝛ neq vt hoc vellem deo propicio/
et ad veritatem perſcrutandam eſſet vigi⸗
lantius attendenduꝫ quod importent vo⸗
ces tales/vt occurreretur deſtructionis ꝑi
culo ſi tale ſit et vnde ſit hec percuſſio/ eſt
inquiunt in deſtructionem cōmunitatis
totaliter ꝛc. Dicere habet omnis bonus ci
uis. Ecce ſi propter me tempeſtas hec orta
eſt/ mittite me in mare ꝛc. Sed reprimo.
¶ Cum hec ita ſe habeant de tantis ſcan
dalis/dum ſacrum hoc generale conciliuꝫ
poteſt occurrere/et opem ferre ſi diſſil'et/ſi
ꝓcraſtinet/ſi in ꝑſonaꝝ acceptōeꝫ velit ha
bere fidē ihū xp̄i. Nōne iudicabit̄ in ſe ꝛ in
ſuis mēbris repꝛhenſibile? Nōne de reatu

apud deum ⁊ homines arguek/cur ita quia
vnico snie diffinitiue verbo/tantis malis
occurrere potest/deuios ad se reducere ⁊ er
rantes reuocare/qō quanti meriti sit iaco/
bus ostendit. Dicunt itaq; omnes diffini
te ꝓibimus recte qō non ꝓhibitis. Faciūt
pro hac parte dicta scripture ⁊ sanctorum.
extra de hereticis ca.ij. Qui alios cum po/
test ⁊c. xxiij.q.iiij.c.ita plane. lxxxiij.dis.c.
error cui non resistit approbat.extra de ho
micidio.c.sicut dignū. Qui potuit homi/
nem liberare ⁊c. Math.xviij. de tollendis
scandalis ⁊ membris nocentib' in corpore
mystico/ac de illa lege dic ecclesie q; si eccle
siam non audierit sit tibi sicut ethnicus et
publicanus/debet etiaz ibi loqui sic vt au/
diatur/⁊ prime Petri.iij.parati semp ad sa
tisfactionē omni poscenti ⁊c. Obsecro/pe/
to ⁊ obtestor per matrē omniū beneviuen/
tium caritatem/ per illam sine qua deo ne/
mo placere potest neq; saluari fidem.s.ca/
tholicā/per beataz deniq; felicitatis spem.
Nolite fieri sicut monet aplus Imprudē/
tes/sed intelligentes que sit voluntas dei.
¶ Constat aūt quātū est ad pñs dicere ta/
lis intelligentia in quatuor ꝓsiderationib'
in quib' mox finis erit. Protestor nihilo/
minus solēniter ⁊ supposite quod mihi ñ
ꝓiudicet modestia mea/quaz hactenus te/
nui coram dñis cōmissariis ⁊ hic nolendo
quicq; dicere vel respondere circa materiā
harum.ix.assertionū preter id qō ad repro
bationē earū theologicā spectat/⁊ ad app/
tionem theologicā materiā precādo q; alte
ra pars similit se habeat/ aut si ꝓtigerit qō
fiat descensus ad psonalia qualicunq; tan
gentia vel xpianissimū regem francie/cui
legatione fungor/vel sacrā theologie facul
tatem/aut illā cui pars est vniuersitatē pa
risien.aut psonā meā/in fama/doctrina vel
aliter/dek ⁊ pateat mihi legitime defensio/
nis ⁊ rñsionis locus. Sic spero firmiter in
dño q; potētissima veritas vincet/⁊ fides ī
qua est mūdi victoria. Habet veritas simi
liter ⁊ iusticia dicente aug.quādā lucē suā/
que velut orbicularit se diffundit/⁊ termi/
natur in ymbrā/a qua luce dum quis refu
git excecak/⁊ magis ac magis in tenebrosa
dimergik. ¶ Intelligam igik que sit volū/
tas dei sub considerationib' pauccissimis.
¶ Intelligere conuenit q; hereticus est (si/
cut dicit aug.in de vtilitate credendi ⁊ ha/
betur.xxiiij.q.iij.) Qui alicui temporalis
cōmodi ⁊ maxime glorie principat q; sui
gratia/falsas ac nouas opiones vel gignit
vel sequik. Ecce qō dicit. Et nedū assenti/
ens/quoniam dubius in fide infidelis est
dum videlicet dubitat in eis que explicita
⁊ certa fide tenek credere/pfiteri/vel docere
ratione sui status scie vel gradus / ꝓterea
dixi me nō dubitare. ¶ Intelligere conue/
nit qō heresis sola nō facit de pse hereticū/
nisi dum ꝓiungik depravatio ptinax ipius
voluntatis.iuxta illud aug. Errare potero
hereticus nō ero/⁊ hic locū habet protesta
tio ac submissio ꝓditionalis/que ptinaciā
excludit. Hoc verū est in dubijs/sed in cer
tis illa inquinat potius quā saluat/⁊ ē du/
plex iniquitas ⁊c.patet in hereticis dicen/
tib' se fidē catholicā semp velle pfiteri. In
telligere ꝓuenit q; ille censendus est ptinax
qui nō dimittit errorē suū/ nec querit cau/
ta solicitudine veritatē/vel quesite ⁊ docte
nō obedit/cui ptinacie multa sunt signa si
cut enumerat okam prima pte dyalogorū
libro quarto ponit decē ⁊ nouē signa. Ego
redigo ad duodecim/inter que illud est pci
puū ⁊ pessimū/dū error defendik factis ⁊ v
bis/minis ⁊ terroribus/cantelis ⁊ ambagib'
Aliud signū est in eis qui ꝓsentiūt erranti
bus sicut dicit ad Ro.i. quāto amplius/qui
errores vel errantes defendere satagūt ma/
lis modis. ¶ Intelligere postremo ꝓuenit
q; nō licet homines ea nescire que spectāt
ad officiū ꝓriū/sicut oportet iudices cogno/
scere ea de quib' iudicare bñt/vt de homici
dijs furtis ⁊ sil'ib'. Sil'r oportet plātos ⁊ do
ctores scire ne dū implicite/sed etiā explici
te veritatē nre legis/tam ī speculabilib' q;
imagiabilib'/ q; necessarie sunt ⁊ vtiles ad
docendū ⁊ arguendū/ ad corripienduz/ad
erudienduz in iusticia/sicut dicit aplus vt
pfectus sit homo dei/ad opus bonū instru
ctus. Nihil aūt magis scire ꝓuenit ī pplo
xpiano ⁊ in omni republica/ q; q; seruanda
sunt pacta seu iuramēta ad deū ⁊ primū/et
quō nō inferēda sit iniuria ꝓxio/ psertim ī
re sibi carissima/q; est vita corpalis ⁊ spua/
lis scz aie neq; occidak nō vero iudice suo
neq; impediak per subitam mortem eterna
salus sua. Quod deniq; nō vsurpet/ quib'
nō est ꝓcessa sibi potestatē/neq; velit ē iu/
dex testis ⁊ pars/⁊ sibi ius dicere qō nefas
est. Et ita de similib' pceptis moralib' ⁊c.
¶ Hoc attendentes nolite fieri imprauden
tes sed intelligentes que sit voluntas dei/

et sicut corde creditis ad iusticiã/sic potẽs et constãs vestra fit oris confessio ad salu/rem. quatinus qui probati sunt manifesti fiant. Et pax dei que exuperat oẽm sensuz custodiat corda vra/z intelligentias vras in christo iesu dño oro/qui est deus bene/dictus in secula amen.

A

Assertiones conten

te in propositiõe defuncti magistri Johã/nis parui et forma condẽnationis earun/dẽ que facta fuit p epm parisiensem.

Licitũ est vnicuicz subdito abs/cz quocũcz pcepto vel mãdato fm leges naturalẽ/moralẽ/et di uinaz/occidere vel occidi facere quẽlibet tyrãnũ/qui p cupiditatẽ/fraudez sortilegiũ/vel malũ ingeniũ/machinak cõ/tra salutẽ corporalẽ regis sui z supioz oim pro auferẽdo sibi suã nobilissimã z altissi/mã dominationẽ. Redũ licitũ sed honora bile z meritoriũ/maxime qñ est potẽtie tã/te/cz iusticia nõ põt bono mõ fieri p supre/mũ. Erronea infide et in moribz multipli/citer scãdalosa ¶ Leges naturalis mora/lis z diuina autorizant vnũquẽcz subditũ de occidẽdo vel occidifaciẽdo dictuz tyran nũ. Erronea in fide z moribz ac legibz na/turali morali et diuine iniuriosa. ¶ Licitũ est vnicuicz subdito/honorabile z meri toriũ/occidere vel occidifacere supra noia tũ tyrannũ/proditorẽ/z infidelẽ sui regi. et supmo dño/p exploratiões et insidias. Et ꝓpria mors q̃ dñt mori tyrãni/ occidere scz eos villane. i. sine diffidatione/p optimas cautelas/exploratiões z insidias/et est licitũ dissimulare/et silere voluntatẽ suã de sic faciẽdo. Falsa/erronea et scãdalosa ¶ Jus est/ratio z equitas/cz oĩs tyrãnus occidat villane/p exploratiões z insidias/z est pro pria mors q̃ debẽt mori tyrãni z infideles. occidere scz eos villane/p bonas cautelas exploratiões z insidias. Erronea crudelis et impia. ¶ Ille q occidit vel occidi facit tyrãnũ supra noiatũ modis pdictis/ nõ de bet de aliq̃ repbendi/et rex nõ debet solũ es se ꝓtẽtus/sed debet hre factũ acceptabile z auctorisare quantũ opus vel necessitas es set. Erronea in fide et moribz ac regie dña/tioni iniuriosa ¶ Rex debet premiare vel remunerare illũ q occidit/mõ qui dictꝰ est vel occidi facit tyrannũ supra nomiatũ. in tribus rebz scz in opibz/honoribus/et diui tijs/ Exemplo remunerationũ factarum. sancto michaeli archangelo/pro expulsiõe luciferi a regno paradisi/et nobili hoĩ phi/nees p occisione ducz zambri/ Erronea in fidez moribus scãdalosa ac regie domina/tioni iniuriosa. ¶ Rex debet plus amare cz prius/illum qui occidit vel occidi facit tyrannũ supra noiatũ/modis supra dictis et debet facere pdicari suã fidẽ z bonã fide litatẽ suã per regnum suum/ et extra facere publicari p lras in modũ epl'e z aliter. Er ronea in fide z moribz scandalosa ac regie dñationi iniuriosa/zc. ¶ Litera occidit spũs aũt viuificat/hoc est dicere cz semper sensum lralem seruare in sacra scriptura est occidere aiam suã. Expositio distorta z er/ronea ¶ In casu societatis/iuramẽtis/p missiõis seu confederatõis facta ab vno milite ad alterũ/quocũcz mõ illud fiat aut fieri possit. Si cõtingat qõ illud vertatur in preiudiciũ vnius pmittentiũ /ad confe derationẽ spõse sue/aut suoz liberoz /ipe de nullo tenek eas obseruare/hoc pbak ex ordine caritatis quo quilibet tenek seipsuz plus diligere/vxorẽ/et liberos/ Falsa erro nea sediciosa et ad periuria viam prebens ¶ Pro declaratiõe prime assertiõis/place at attẽdere qõ cum bonũ et similiter veruz sint ex oĩbus circũstantijs vt dicit Ambro sius. si deficit vna circũstantia/ propositio vniuersalis reddik falsa. Requirunk autez multe circũstantie si pdicta propositio de/beat reddi vera/ Prima circũstantia requi ritur ad verificationẽ eius cz ille de quo lo quik sit notorie tyrannus talis sicut descri/bik/et hoc notorietate iuris vel facti/ Alio quin quilibet fingere posset de quolibz qõ esset tyrãnus. Vbi notek quid sit notoriuz iuris/qz si reus ꝓfitek in iudicio/vel pferk sentẽtia cõtra eũ/ Et quid est notoriũ facti quod scz nulla põt excusatiõe negari. qz sic semp euenit ex talibus argumẽtis. Vnde nõ est procedendũ ad certã mortẽ ex incer/tis z leuibz cõiecturis/vel suspicatiõibz nõ probatis. Itẽ requirik cz sit notoriũ talem de quo loquik/nõ posse cõprimi p supiorez suũ/et hoc notorietate iuris vel facti/ vt pri us/alioqn quilibet possit fingere vt prius et ita periret omnis pollicia et dñatiõis au torizas/et in regno/z in ciuitate. et gene ra liter in omni societate. Itẽ requirik qõ nõ sit pbabile talẽ de quo loquik posse occidi per aliũ eque bene. Alioquin mille z mille

B

deberēt concurrere ad occisionē vnius tyranni sine lege et ordine/ex quo ponit assertio cum suis corollarijs q̄ a quolibet debz talis tyrannus occidi. Item requiritur q̄ non sit probabile quod expediat tolerare talem tirannū. Ne deterior exitus proueniat/alioquin periret consilium christi de nō eradicandis zizanijs. Itē requiritur q̄ nō sit probabile talē tirannuz esse faciliter corrigibilē/vel q̄ possit aliter cōprimi. cū facilitate maiori alioquin nō daretur locꝰ correctioni et timori domini. Itez requiritur quod non fiat occisio talis tiranni insidiose/et subito cum certo detrimento anie sue vbi potest aliter fieri/prout requiritur vtilitas reipublice/et anime salus quoniam in hoc fundatur/decretalis pro humani/de assessinis. Itē requiritur q̄ ad occisionez talis tiranni nō assumant media de se mala/vt sunt ficte confederatiōes/imo execrationes/et falsa iuramenta ꝛ mēdacia/quoniam non sunt facienda mala vt eueniant bona ꝓm apostolū. Et quia simulata equitas non est equitas. sed duplex iniquitas/quia iniquitas ꝛ simulatio. Pro hac est illud quod iustum est iuste exequeris Item Item requiritur conformiter ad preceden tia circūstantia quod bono animo fiat hec occisio. Non ex vidicta vel rancore vl' ambitione/sed intuitu legis diuine ꝛ ciuilis/ac pro rei cōmunis vtilitate/ cum omibus circūstantijs alijs moralibus/quādo ꝛ vbi oportet. Ratio est sicut ad p̄cedentē/ vnde non debet occidi p sacerdotem / in loco sacro ꝛc. ¶ Sed quare non opposite sunt conditiones p̄misse ad assertionē illaz. Respondetur quod subsumptio in minori habuit instantias p qualibet circūstantia requisita ī morte domini aurelianēsis. ymo etiā si p̄dicte conditiones oēs concurrerēt quod scilicet aliquis notorie esset tirānus et incorrigibilis p superiorē /ꝛ intollerabilis p subditos/ Nihilominꝰ stans thomas in suo regimine principū ad regem cipri/ et magister Nicolaus orefineni/translatione sua circa principium quinti pollitico rū. et alioq̄ plures dicūt et deducūt ex intētione. q̄ talis tirannus magis est iudicio dei reseruandus. quam p priuatam autoritatem vel seditionē occidēdus videantur eorum responsiones. Constat autem q̄ in hac parte magis credēdum est catholicis doctoribus. q̄ philosophis infidelibus. si forsan aliter sentiunt in factis vel in scripts/quēadmodum iudicabunt esse opus fortitudinis semetip̄m occidere / et multa similia que lex christiana condēnat. Attendatur q̄ vltra p̄dictos errores/sunt alij plures istorū occasione seminati/plus q̄ septuaginta quoq̄ reprobatio nō est iudicialiter facta/sed doctrinaliter annotata ꝛc.

¶ Sequitur calus breuis sententie/late parisius contra ꝓpositionē magistri Jobānis parui/quā intitulauit iustificationē ducis Burgundie ꝛc.

Resuppositis circumstantijs mortis improuise ludouici ducis aurelanen. fratris vnici regis francie/et ꝓfederatōibus cum eo p iohannē ducē Burgundie iuratis/ꝛ alijs q̄ sunt notoria in facto/proponere publice ꝛ asserere ac defendere/q̄ hec mors fuit iuste facta/ꝛ p bono regis et regni francie/et q̄ eaz rex debebat habere gratā/et laudatā / ac remuneratiōe dignam/est scādalose et pernicioſissime errare in fide ꝛ moribꝫ/et specialiter ꝓtra hec duo p̄cepta/ Non occides scz absq̄ autoritate iudiciario/ Et illud nō piurabis Vbi omne iuramentū. Jubet obseruari qd nō vergit in detrimentū aīe/ et cōtra illud exo. xxi. Si quis p industriā occiderit primuz snū ꝛ p insidias/ab altari meo euelles eum vt moriat/et ꝓtra illud. xxiij. q. v. ca. Nō occides. Qd sumit ab Augustino libro de ciuitate dei. vbi dicit. Dis igit exceptis q̄s vel lex iusta generaliter/vel spūssanctꝰ Justicie deꝰ specialiter iubet occidi/quisquis hoim vel seip̄m vel quēlibet occiderit /homicidij crimie innectit. Et. xxij. q. viij. ca. Quicūq̄. /quod sumit ab eodē augu. eodē libro. vbi dicit qui sine publica aliq̄ ministratiōe malificum/furere/sacrilegum adulterū/et piurū vel quēlibet criminosuz interfecerit/aut trucidauerit/vel mēbꝫ debilitauerit velut homicida iudicabit/ et tāto acriꝰ quāto nō sibi a deo ꝓcessaz ptātem abusiue vsurpare nō timuit/ Est deniq̄ cōtra rationē cōdēdi decretalē illā p hūani de homicidio libro. vi. editā ī Cōcilio lugdunēsi. vbi ꝓtra interfectores p assessinos ponit penā excōicatiōis ꝛ depositionis. a dignitate honore ordine ꝛ bnficio ipo facto Et q̄ q̄cunq̄ talis fuerit. a toto xpiano populo ppetuo diffidatꝰ ē. sic q̄ postq̄ pba/